

Izhaja
enkrat
na mesec
in sicer
početkom
meseca.

ŽENSKI LIST

GLASILO ZVEZE DELAVSKIH ŽEN IN DEKLET.

Naroča se
pri upravi
v Ljubljani,
Poštni
predal 290.

Naročnina za celo leto 12 Din.

V Ljubljani, 1. januarja 1932.

Posamezna številka 1-50 Din.
Za inozemstvo 2 Din.

Deveto leto našega dela.

S to številko »Ženskega lista« za-počenjamo njegov deveti letnik.

Dasiravno žal še vedno ni tako obsežen in terja vsebinsko še mnoge izpopolnitve, smemo biti zadovoljne z njegovo vztrajnostjo.

Namenjen je bil od svojega po-četka, da vzbuja delavske žene k za-vesti, da pripadajo tudi nam vse člo-veške pravice ter kaže edino pot, ki vodi vse delavstvo in človečanstvo sploh v boljšo bodočnost.

Da to svojo nalogo vrši v precej-šnji meri, smemo šteti v dokaz dej-stvo, da ga članice Z. d. ž. i. d., kakor tudi cenj. naročnice vedno težko pri-čakujejo.

Razširjajmo ga torej med delav-skim znanstvom, da mu tako omogoči-mo nadaljnji obstanek in njegovo iz-popolnitev, saj se nam bo hvaležno izplačal.

Torej na delo za pridobivanje no-vih naročnic.

Naročnina stane za celo leto sa-mo Din 12.—.

Ur.

Odprto pismo ženam!

Predsednica Mednarodne združne ženske gilde v Londonu in članica Posve-tovalnega gospodarskega urada Društva narodov s. Ema Freundlichova z Dunaja je naslovila v imenu Mednarodne združ-nej ženske gilde na žene vsega sveta od-prto pismo, ki ga sporočam tudi našim že-nam in dekletom:

Gospodinje in matere!

Težka gospodarska kriza pretresa svet in vsaka gospodinja dnevno občuti breme, ki ga nalaga pomanjkanje vsem ljudem, ki morajo s skromnimi dohodki vzdrževati kako rodbino. Dan na dan čitamo o po-manjkanju brezposelnih in o uničevanju ogromnih zalog živil, ki ne najdejo nobene-ga kupca, dan na dan slišimo o naraščajo-čih težkočah na denarnih tržiščih in pola-goma začenjajo tudi gospodinje razumevati ta protislovja in tudi one vprašujejo po vzrokih krize, ki nas tlači. Vsa zdravilna sredstva, ki so jih tako hvalili, so odrekla: karteli in carinske tarife niso organizirali produkcije, marveč samo podražili naše gospodinjstvo, prevelika produkcija in ra-cionalizacija sta samo zmanjšali naše de-

lovne prilžnosti, nista pa znižali cen — in kreditno gospodarstvo je pa dovedlo do propada denarja.

Pomaga nam lahko samo drugačen si-stem, ki ga bomo stavili na mesto tega, ki smo ga spoznali za nesposobnega, da bi dal ljudem srečo in obstoj.

Ta novi sistem označuje vzajemno delo v službi vsem in v dobro vseh. Tu se bo izdelovalo po potrebi ljudi, tu bodo ime-li vsi enake pravice in enake dolžnosti in nihče ne bo mogel živeti na račun in stroške drugih. To novo gospodarstvo, ki ga mora-mo zgraditi predvsem me žene in gospodi-nje, je zadruga, uresničitev starega reka: »Eden za vse, vsi za enega.«

Zato, gospodinje, postanite članice konzumne zadruge! Združite se s 70 milijoni ljudi, ki so danes združeni v Mednarodni zadrugi zvezi, ki otvarjajo skupno svoje prodajalne, ki nakupujejo v tem svojem lastnem podjetju vse blago, ki financirajo to podjetje z majhnimi zadrugi deli in ki gradijo, ko so enkrat organizirali po-trebo oz. konzum, tudi svojo lastno produk-cijo, tako da vedno izdelajo samo toliko, kolikor bodo mogli člani tudi kupiti. Koncem leta pa dobijo gospodinje večji del pre-bitka, ki so ga ustvarile s svojim nakupo-vanjem, nazaj. Vse pa, kar nastane v tem gospodarstvu, pripada Vam, gospodinje, in ostane skupno premoženje zajednice.

Zato kupujte vse svoje blago v zadrugi-prodajalnah, da postane zadruga go-spodarstvo močnejše, da bo moglo doseči hitrejši napredek kakor zasebno gospodar-stvo, pod katerim moramo mi tako izredno trpeti. Tam namreč, kamor nosite Ve svoj denar, ki ga morate izdati za preskrbo svoje rodbine, tam nastaja nova moč, ki bo obvladovala svet, ako boste Ve hotele. Voj-ni dolgovi in dolgovi zasebnega gospodar-stva težijo življenje vseh narodov in silijo rodbine v bedo in lakoto. Dolgovi so vedno denar, ki smo ga uporabili, še preden smo ga zaslužili. Oni niso in tudi ne morejo nikdar biti pomoč, oni predstavljajo samo blaginjo, ki je v resnici nikjer ni.

Samo oni, ki plača svoje blago v gotovini, ne more utrpjeti nikakih izgub.

Gospodinje, ne dajte se zapeljati, ako Vam kdo nudi kredite, darila ali dodatke, kajti vsa bremena, vsa darila morate Ve same poplačati, ničesar Vam v resnici ne darujejo, nikake olajšave Vam resnično ne nudijo, pozivajo Vas le v službo za tuje interese. Pomagajte rajši zgraditi konzum-ne zadruge, da se razvijejo, da se ojači Vaše stališče v soupravi in pri gradbi tega gibanja in vršile boste dragoceno delo, ako ne zase, pa za svoje otroke. Gradite v ne-gotovosti sedanjega časa svet sigurnosti in miru!

Ali morete stati kar tako ob strani in ali ni Vaša dolžnost, da storite vse, kar je samo v Vaši moči, z namenom, da bo postala prihodnja razorožitvena konferenca uspeh in razorožitev narodov dejstvo? Združite se z vsemi, ki imajo pošteno vo-ljo, osvoboditi svet iz prokletstva vojne, združite se, da bodo demonstracije, da bo-do zbirke podpisov in telegramov, ki za-htevajo od vlad, da naj se razoroži, šte-vilne in obenem tudi uspešne. Me matere, ki smo rodile življenje, me hočemo to živ-ljenje tudi varovati in braniti in naš glas naj zadoni tako glasno, da se ne bo upala nobena vlada dovesti ali dopustiti pri kon-ferenci neuspeh.

To so velike naloge, h katerim Vas kličemo: Zgradba novega sveta, reda in pravičnosti, razuma in gotovosti obstoja s tem, da bomo obstoječo družbo oz. obsto-ječi gospodarski red nadomestile z družbo, ki bo zgrajena po smotrenem gospodarstvu ter z odpravo vojn, z uničenjem oborože-vanj in z zagotovitvijo miru.

Dobro naj prečitajo in premislijo naše žene in gospodinje ta klic ob dvanajsti uri, ki ga je naslovila žena in mati ostalim že-nam in materam vsega sveta. Svoje de-ja-nje in nehanje naj usmerijo tudi vse naše žene tako, da bodo pomagale pri zgradbi novega gospodarskega reda, ki bo služil koristim celokupnosti, ne pa koristim po-sameznika, kakor današnji družabni red. Vse žene naj pomagajo v borbi za razoro-žitev in svetovni mir, kajti s tem bodo pri-hranile ne le sebi polno gorja, trpljenja in pomanjkanja, nego bodo preskrbele pred-vsem svoji doraščajoči deci boljšo bodo-čnost v življenju. Vse gospodinje naj torej pridejo v naše konzumne zadruge in naj v njih začnejo svoj boj, ki bo roko v roki z gospodinjami vsega sveta tudi priboril vsem srečo in zadovoljstvo.

C. K.

Žena in produkcijski proces.

Sodelovanje pri produkcijskem procesu mora biti temeljna zahteva zavedne žene. — Ženino pri-dobitno delo je neobhodno potrebno za gospodarski in kulturni razvoj družbe, pa tudi za ženin osebni raz-voj in njeno individualno srečo; Zato pa ne smatrajmo pridobitnega dela le za kruhoborstvo ali — zlasti mlajše — neprijeten intermezzo v življenju, ampak naj nam bo temelj, na kate-rem zgradimo lastno življensko vse-bino, ki nam je opora in rešiteljica v trenutkih duševnih kriz in trpljenja, ki zlasti nam ženam ni prihranjeno.

Ženina zunanja in notranja osvoboditev se je pričela šele tedaj, ko si je začela sama služiti kruh izven domače hiše. Dokler je bil ženin delokrog navezan le na hišo in družino, je bila tudi njena duševnost omejena s štirimi stenami in oklenjena v ozek družinski krog. Vsa je živela delu za svoje. Skromnost, ponižnost, požrtvovalnost, samopozaba — to so bili ideali in dika žene v patrijarhalni dobi.

Izven svoje družine pa ni videla ničesar. Ni poznala socialnega čuta, ker ni vedela za družabne pojave, ni se znala orientirati v življenju, ker ni imela nikakih zunanjih interesov in izkušenj. Skratka: bila je nekako brezosebno bitje, srčno in umsko nezavita.

S pridobitnim delom pa je morala tudi žena v boju za obstanek uporabljati vse sile, da se je vzdržala. Odstranjena je njena prejšnja duševna brezbriznost, prebudil se je v nji človek, ki se zaveda svojih pravic, vzdramljena je njena duševna agilnost in samozavest.

Sodobna žena ve, da mora živeti zaradi same sebe in ne le zaradi moža in otrok. Zaveda se, da je človek z lastnimi zakoni, zahtevami in voljo.

Le lastni zaslužek in solidarnost z vsemi izkoriščanimi more prinesiti ženi gospodarsko neodvisnost in le ta ji more dati politične in socialne pravice in razviti njeno osebnost. Toda le taka osebnost, ki ni neomejeno odvisna od razmerja do posameznih ljudi, ki je vedno labilno, se more vzdržati v življenju in delati za skupnost.

Današnja družba, ki sloni na individualizmu, pa ima še razne institucije, ki ovirajo ženski pokret za samostojnost. Ena izmed teh so zasebna gospodinjstva, ki obremenjujejo ženo v poklicu še s hišnim delom. To dvojno breme ji škoduje telesno in duševno in iz tega nastaja družabni problem, ki pri nas še čaka rešitve. Toda rešil se ne bo tako, da bo žena opustila pridobitno delo in se bo zaprla zopet med štiri stene. Tega ne bo dopustil niti njen osebni, niti gospodarski razvoj. Olajšati si bo morala domače delo, si ga razdeliti z možem in se ga polagoma popolnoma osvoboditi z različnimi socialnimi napravami, ki jih vidimo v vseh državah in tudi že pri nas, n. pr. skupne kuhinje, pralnice, otroška zavetišča i. dr.

O potrebi skupnih gospodinjstev in njihovi uredbi je naš list že pisal. Danes omenjam samo še ono skupno kuhinjo, ki je pač največja na svetu in ki bi jo po vsi pravici imenovali tovarno-kuhinjo. Ta novost je v Leningradu v Rusiji in se zdi, kakor bi

bile sanje. Orjaška stavba in vhod, kakor da greš v operno gledališče. Velik atrij, široke marmornate stopnice, v atriju in po stopnicah zelenje. V tej kuhinji, ki je tudi restavracija, dela 3500 delavcev, med njimi 15 visoko kvalificiranih kuharjev in 300 nižje kvalificiranih. Preden začne delo, se mora ves personal v pripravnih kabinah okopati in dobi za delo vsak dan čisto belo obleko. V tej kuhinjski tovarni se kuha dnevno za 116.000 (stošestnajst tisoč) oseb! Živež se dnevno kontrolira po specijelni, nalašč za to tam nastavljeni zdravniški komisiji, ki tvori svoj poseben oddelek z vsemi potrebnimi aparati. Nadalje sta še drugi dve komisiji, ki kontrolirata jedi, predno pridejo na mizo. Kuhajo na elektriko. Vsak delavec napiše za 15 dni naprej vrsto jedi, katere želi imeti tekom naslednjih 15 dni. Lahko ima vsak dan in pri vsakem obedu in večerji druge jedi. Servirajo v velikih, lepih in zračnih dvoranah. Na mizah je cvetje, okolu miz in po dvoranah pa palme in drugo zelenje. Za oddih po obedu so na razpolago sijajne čitalnice in igralnice, kjer se igra šah in druge nedolžne igre. Iz te kuhinje se lahko nosijo jedi domov in se celotno ali napol pripravljene pošiljajo tudi v tovarne. Restavracija je odprta noč in dan in ob vsaki uri lahko dobiš, kar hočeš za pod zob. Vse snaženje jedi in prostorov se vrši s stroji.

Tudi v mnogih tovarnah so združne restavracije za delavce dotične tovarne. Tu dobivajo delavci obed, ki je obilen in dober. Juha, meso ali ribe s prikuho in zelenjem, slaščice, kompot ali tudi pozimi sladoled, vse za 45 kopejk. Mize so lepo pogrnjene, na mizah cvetlice, ob mizah palme. Obed servirajo mlade, belo oblečene delavke. Pri obedu igra mnogokrat orkester. Tudi v tovarnah se vidijo marsikje poleg strojev palme in drugo zelenje, ker je namen vzeti tovarni kolikor le mogoče njen mehanični značaj.

Potreba socialistične vzgoje otrok.

Minil je december, ki je posvečen v meščanski družbi družini in otroku. Miklavž — praznik otroškega hrepenenja in veselja. Božič — simbol tihe družinske sreče, varnega rodbinskega zavetja, zvestobe in solidarnosti krvne zajednice. Da, vse to za meščanstvo, ki mu je družina najvažnejša institucija, s katero stoji in pade razredna družba. Zakaj zakon je nastal takrat, ko je nastala zasebna lastnina, ki je rodila ego-

izem, kateri je segal preko groba. Lastnik premoženja je hotel zapustiti svojo imovino samo lastni krvi in je ustanovil družino s polnopravnimi dediči.

Ko se je razvil sistem zasebne lastnine v kapitalizmu, je začel majati temelje proletarske rodbine. Nizka očetova mezda je silila v pridobitno delo tudi mater in mnogokrat tudi nedorasle otroke. S tem je izgubila gospodarska skupnost družinskih članov in iz nje izvirajoča patrijarhalna miselnost nerazdružljive zajednice.

Letošnja dobrodelna akcija božičnega obdarovanja je bila izredno živahna in široka. Ne samo meščanstvo, temveč, kdor je mogel, je k njej prispeval. Toda, koliko pa je zalegla? Ali je olajšala le eni sami družini težko skrb, kako bo preživela zimo? Je-li vrnila delo enemu samemu brezposelnemu očetu?

In ta nova družba se že poraja. Oznanja jo nepremagljiva gospodarska kriza, kliče jo trpljenje, hrepenenje in volja proletariata. Toda ta nova družba zahteva tudi novega človeka, **pravega človeka.**

In tega novega človeka — polnega dobrote, solidarnosti, tovarištva, zavesti skupnosti — terja od nas mater in žena.

Me smo otroku najbližje, me smo prve učiteljice in svetovalke. Me uplivamo nanj še pred rojstvom, da, celo še pred spočetjem. Stalen vpliv na otroka imenujemo vzgojo. Vzgoja je zelo važna, ker skupna z gospodarskimi razmerami pomaga oblikovati otrokovo bistvo. Vzgoja pa je tudi zelo težavna naloga, zlasti v sedanjem družabnem redu.

Ker se pa iz splošnega kaosa jasno izražajo nove družabne oblike in silijo na dan z nepremagljivo naglico, je problem vzgoje novega človeka nujen in se moramo zanj zanimati vsi, ki nam je na srcu dobrobit in sreča človeštva, zlasti pa me žene in matere. V to svrhu otvarjamo danes serijo člankov o vzgoji in prosimo sodružice za sodelovanje in nasvete!

Navada kot vzgojno sredstvo.

Vsa vzgoja se pričinja z navado. Že od otrokovega rojstva dalje postane navada vzgojno sredstvo. Oklene se otroka, ki je rojen v gotov hišni in družinski red in ga drži v njem, kakor najbolj trdne kleščice. Nič ne pomaga malemu svojeglavnežu in

motilcu, mora se podrediti, prilagoditi, privaditi. Kakor se navadi otrok stati, hoditi in govoriti, tako se nauči tudi na snago, rednost, točnost. In še več. Navada daje vsebino, zvok in pestrost tudi mišljenju in čustvovanju. Ozračje, v katerem živi mati, v katerem se giblje njen duh, ki je prosto in izpremenljivo za nauke in nova razodetja, ali pa je zatohlo od ozkosrčne vernosti, to ozračje obdaja tudi miselnost in duševnost njenega otroka. In valovanje materinega čustvovanja in čutnega sveta vznemirja tudi duševno razpoloženje njenega otroka. Izpočetka nežna sila, postane navada polagoma tako močna, da traja večkrat vse življenje.

Moč navade je torej treba pri vzgoji uporabiti in jo pravilno usmeriti. Prva dolžnost socialističnih staršev je, da navajamo svoje otroke na socialistično mišljenje in čutenje. Toda ne tako, da bi silili otroka, naj se uči in brbra tendenciozna politična in socialistična pravila. To bi bilo popolnoma napačno in prav tako škodljivo otroški duševnosti in značaju, kakor če bi vsiljevali verske ali meščansko-politične nauke. Ne, svoje svetovno naziranje moramo privzgojiti otroku na drug način. Vzbujaemo otroku veselje do narave in njenega opazovanja in razlagajmo mu zakone, ki so vzrok vsem naravnim pojavom. Pri tem pa se skrbno izogibljimo dajati naravnim prikaznim nadnaravnim smisel in prikazovati vzroke, ki naj bi bili izven narave. Tako spozna otrok, da je tudi on del narave, ki mu more biti v korist ali v škodo. Pri izprehodih v naravo moramo paziti, da ne ubijamo po nepotrebem naravna bitja ali jih celo mučimo. S tem bi vzbudili individualistično krvoločnost in brutalno naslado.

Poleg vzgoje k zavesti skupnosti vsega stvarstva moramo privzgojiti otroku tudi občutek družabne skupnosti. Zavedati se mora, da sam ne pomeni ničesar, da pomeni nekaj samo kot član družabne zajednice. Ne skrivajmo mu našega razrednega gorja, ne našega boja. S tem spoznava otrok družbo in svoje naloge v njej. Najboljše sredstvo za vzgojo k skupnosti pa je produktivno delo. Če se udeležuje otrok v družbi koristnega dela, na primer nosi opeko pri zidanju hiše, se čuti kot član dotične delovne zajednice, se zaveda odgovornosti in dolžnosti napram njej.

Kakor more tvoriti navajanje k dobremu podlago raznim individualnim in družabnim čednostim, ki se razvijejo pozneje, tako more pokvariti slaba navada človekov značaj.

Naj navedem kratek vzgled:

Neka mati se je veselila, ko je njen prvorojenec ploskal po licu njo in druge, če mu ni bilo kaj prav. Smatrala je to za izraz volje in samostojnosti in je menila: »Moj mali se bo znal uveljaviti.« O, da, znal se je uveljaviti. Ko je bil star šest let, je prav zares tepel mater, če mu ni ugodila.

Še nek drugi primer:

Kaj naredi mnoge matere, če dete pade? Tepejo stol, ob katerega se je udaril, ali tla, kamor je padel: »Ti grdi stol, ki si udaril moje dete!« Vesele, da so otroka potolažile, a se ne zavedajo, da ubijajo v njem s tem čut odgovornosti in gojijo maščevalnost. In vendar bi mogle biti prav take male nezgode najboljša vzgoja k previdnosti in premagovanju samega sebe.

Vzgojna naloga našega lista.

Naš list ima predvsem nalogo, vzgajati del. žene k pravi, resnični kulturalnosti. Izločiti je treba vse, kar bi utegnilo v naših ženah gojiti malomeščansko miselnost, ki ji tako rado podlega tudi delavstvo v današnjih razmerah. Zlasti je treba dobro premisliti, kakšno čtivo priporočamo našim ženam. Zato sem se zelo začudila nad člankom sodr. Mine: »Postanek otroka in njegov razvoj«. Popolnoma soglašamo z uvodnimi mislimi članka o lažimorali današnje družbe, o neprimerni, oziroma skrajno pomanjkljivi spolni vzgoji doraščajoče mladine, o potrebi resnične spolne vzgoje. Toda dvomimo, da bi bilo tako zelo primerno sredstvo proti tem pomanjkljivostim zdravniška knjiga dr. Ane Fischer-Dückelmannove, ki je po izjavah sodobnih zdravnikov zastarela in ne odgovarja več modernim izsledkom medicine. To velja tudi za odlomek »Postanek in razvoj otroka«. V takih slučajih, kadar priporočamo našim ženam kako delo te vrste, bi bilo pač najbolj primerno, da pustimo prej oceniti delo po strokovnjaku. Zavedajmo se, da tudi za delavsko ženo ni vse dobro. Morda bi bilo najbolj primerno, da bi napisal tako knjigo kateri naših strokovnjakov, primerno našim razmeram, naši mladini in bi jo izdala Cankarjeva družba kot izredno publikacijo.

Še bolj sem se pa začudila, da se v članku priporoča naročilo na list »Žena in dom« poleg ostalih publikacij. (»Ona žena, ki količkaj zmore, naj si te knjige in list omisli.«) To je naravnost agitacija za list, ki je vse prej, kot primeren za delavsko ženo. To je list, ki po svoji vsebini in ten-

denci naravnost goji malomeščansko mentaliteto med ženami in je po vsej priliki najbolj primeren za razmeroma dobro situirane soproge svojih mož srednjega sloja. Res je, da ima list prijetno zunanjo opremo, da je bogato ilustriran, da prinaša marsikaj primernege za imenovane žene. Toda ravno ta oprema mora vplivati na delavsko ženo kakor izzivalen zasmeš pričo razmer, v katerih živi; naslovna slika: del sobe s krasnimi fotelji, svečniki, dragoceno električno svetilko, preprogami, blazinami po tleh — same stvari, ki jih delavec samo takrat vidi, ko jih izdeluje. Dalje slike: Gospa dr. Leschkova z novim modelom »De Soto Six« (avtomobil). Tudi ta slika je zelo mikavna in privlačna za delavsko ženo. Nato: slavna filmska zvezda Marlene Dietrichova, dragoceno in moderno oblečena. Morda naj vpliva na okus delovne žene? Isto nalogo bo vršil tudi članek s slikami: »Kakšno naj bo današnje stanovanje«. Že sama predoba priča o blagostanju, kakršnega naš delavec ni bil nikdar deležen. Take stvari morejo imeti pri delavcu samo namen, da mu predočujejo velikanski prepad med njim in med onimi, za katere gara. Vsebinska člankov je povečini plitva, sentimentalna, nesodobna, kakor rečeno: primerna za malomeščanske žene. Toda, ali naj se delavska žena vzgaja v isti vrsti z njimi, ali naj njo pitajo z isto hrano? Isto velja za donose »Iz gosposinjstva«: Kako postrežem svojim gostom? Ko navaja količino jedi, našteva čokolado, divjačino, kaviar, obložene kruhke, rake, ribe, sladoled itd. Res dobre stvari, a kaj, ko zlasti delavcu primanjkuje denarnih sredstev.

Posebna specialiteta dobrega okusa je rubrika »Vprašanja in odgovori«. Vprašanja so take vrste, da morajo osmešiti žene v očeh lastnih mož, da morajo poniževati, kar je človeškega v ženi. Na primer: kako odvadim moža smrčati; o služkinji in surovem možu; kako je treba ravnati z lažnjivim možem; kako si ohranim ljubezen moža?

Posebno famozno je vprašanje glede odprave moževe smrkavosti; seveda je vprašanja vreden odgovor. Vobče tudi odgovori ne nadkriljujejo vprašanj, kajti odgovori bi morali biti pač bolj vzgojni, vzbujati bi morali v ženah nekoliko samostojnosti in ponosa, bistriti pogled na dejstva, ki jih žena, zaprta med 4 stenami, presoja često neobjektivno, ne oziraje se na okolščine, ki jih prinašajo razmere in čas. Kaj pomaga ženi odgovor: Me žene smo pač rojene za trpljenje, za odpuščanje. To je ona večna pesem,

ki napravlja ženo za sužnjo in ki ta suženjski duh vzdržuje v njej. Današnja žena, zlasti proletarka, potrebuje drugačne vzgoje, da more biti kos živiljski borbi.

Opisala sem samo en zvezek, da si vsaka žena sama ustvari sodbo, ali je list primeren za njo ali ne. Ponašam še enkrat, da mora delavski list dobro premisliti, preden nekaj priporoča, kajti njegova naloga je, čitatelje **pravilno usmeriti**, ker mešanica je primerna samo za meščanske liste.

Upam, da mi sodr. Mina ne bo zamerila, če v tej sodbi z njo ne soglašam. **A.**

Drobtine iz španske ustave.

(Napredne in moderne določbe.)

Nova španska republikanska ustava, s katero smo se bavile v našem listu že v deveti in deseti številki lanskega letnika, je ena najnaprednejših in najmodernejših ustav, kar jih je bilo sploh kdaj sprejetih na svetu. Zato ne bo odveč, ako se bomo še malo ozrle na njene važne določbe.

Šolstvo je postalo v Španiji splošno in obvezno. Pouk v ljudski šoli je obvezen in brezplačen. Učitelji bodo državni nameščenci. — Siromašnim, pridnim in nadarjenim učencem se mora omogočiti tudi v srednjih šolah brezplačen pouk. Istotako na visokih šolah. **S šolo ni v zvezi verski pouk.** Vsaka veroizpoved pa ima pravico, da pod kontrolo države, izven javne šole, zasebno in na svoje stroške poučuje svojo veroizpoved. Te zadnje določbe zelo razburjajo klerikalce.

S 150 glasovi proti 100 glasovom se je izrekla španska zbornica za ustavno določbo, po kateri bo imela Španija **samo poslansko zbornico.**

Določba pravi, da izhaja državna oblast iz naroda ter se uveljavlja po narodnem predstavništvu, ki ga senat ne sme okrniti.

Kataloniji je dovolila španska ustava finančno avtonomijo, tako da bo upravno gospodarstvo Katalonije, ki je ena najbolj naprednih španskih pokrajin z Barcelono kot glavnim mestom, ločena od ostale Španije. Politično pa ostane Katalonija seveda slejkoprej del velike španske republike.

Jezikovno vprašanje šolskega pouka je bilo s 143 proti 69 glasovom rešeno sledeče: Pouk v avtonomnih pokrajinah se sme vršiti v jeziku dotične pokrajine. Vendar je kastilsko narečje (knjižna španščina) obvezna v nižjih in srednjih šolah v vseh glavnih mestih avtonomnih pokrajin.

Pokopališča postanejo splošna in javna. Vsa pokopališča izgube verski značaj in bodo, kakor se pravi, sekularizirana, to je izpremenjena iz verskih v posvetna. Pregraja, ki je ločila katoliško pokopališče od pokopališča, kjer so pokopavali pripadnike drugih veroizpovedi, samomorilce in brezverce, se mora odstraniti. Vsi umrli se bodo odslej pokopavali na enem pokopališču. Kajti nihče nima pravice obsojati, zaznamenovati ali deliti človeka, oz. njegovo truplo še po smrti.

Zakonsko (bračno) pravo, ki ga navaja nova ustava, je tudi predmet napadov klerikalizma. To pravo navaja dvanajst vzrokov za ločitev zakona. Ločitev se sme izreči tudi brez važnih vzrokov, če oba zakonca soglašata z ločitvijo, kar pa smeta zakonca zahtevati šele po dveh letih zakona. Kdor je kot krivec za ločitev dvakrat ločen, se ne sme več ženiti. Pravo določa, da se izvršujejo tudi za katoliške zakone veljavne ločitve. Jasno je, da določa zakon tudi dolžnosti, ki so nastale s sklenitvijo zakona, bodisi z ozirom na rodbinske, kakor tudi na socialne razmere.

Ta člen, ki bo naše žene predvsem zanimal, se glasi:

Družina je pod jamstvom države ter temelji na enakopravnosti obeh spolov. Zakon se more ločiti z obojestranskim sporazumom ali pa na željo posameznega zakonca z uveljavljanjem tehničnih vzrokov. Starši so dolžni skrbeti za prehrano, vzgojo in pouk svojih otrok. Država skrbi za izpolnjevanje teh obveznosti. Ugotovitev očetovstva se uredi z zakonom. Država je dolžna, da štiti mladino in materinstvo.

O **ženski volilni pravici** je bila debata zelo ostra, burna in dolgotrajna. Žensko volilno pravico so hoteli uvesti postopoma: najprej za žene v mestih, pozneje za pokrajinske zastope in končno tudi v parlament. Do volilne pravice v parlament bi prišlo šele po petih letih. Bati se je bilo, da ne dobe pri takojšnji uvedbi reakcionarci začasne večine. Vendar je ta vladni predlog s 121 proti 131 glasovi propadel. Na nov predlog je bila sprejeta določba ustave, s katero se uvaja ženska volilna pravica takoj. Volilna pravica pa je določena za oba spola enako: s 23. letom starosti.

Ustava se izraža proti vojni. Izjavlja, da država vojne ne smatra kot polit. sredstva države. Pričakovati je, da bo vlada usmerila v tem smislu tudi svoje ravnanje in da bo delovala za razorožitev.

Zakon, ki ga je predlagal minister za delo, daje delavcem pravico so-

delovanja v upravnih podjetjih z nad 50 delavci, kjer so zaposleni. Ta zakonski načrt se ne nanaša na poljedelstvo. Komisije bodo pri ugotovitvi cen nadzorovale skupno z delavci ukrepe disciplinarne značaja ter eventuelno proučile možnost, da se zvišajo plače in da bodo delavci udeleženi pri dohodkih podjetja. Končno bodo imele te komisije tudi pravico vpogleda v bilance podjetij.

V ostri debati je bil sprejet tudi čl. 41 ustave, ki dovoljuje državnim nameščencem ustanavljanje **poklicnih strokovnih organizacij.**

V razpravi je bila odklonjena zahteva socialistov in radikalnih socialistov, naj se priznajo državnim nameščencem iste pravice kakor ostalim delavcem, kar bi pomenilo, da se smejo pridružiti socialističnim strokovnim organizacijam in da se jim prizna pravica do stavke. Nasprotno se poklicnim organizacijam priznava pravica pritožbe na sodišče proti odredbi uradniških predstojnikov.

Velike važnosti je člen 44 zvezne ustave, ki določa **razlastitev posesti v prid splošnosti**, če parlament sklene z absolutno večino razlastitev. Razlastitev se more izvršiti tudi brez odškodnine.

V istem oddelku izjavlja ustava tudi, da **republika prevzema odgovornost, da bo vsak delavec imel človeku primerno eksistenco.** V svrhu izvrševanja te pomembne dolžnosti vsebuje ta člen nadaljnje določbe o socialni politiki, in sicer o bolniškem, starostnem, nezgodnem, invalidskem zavarovanju in o zavarovanju zaostalih svojcev.

Določeno je v ustavi tudi zavarovanje za brezposelne.

Nadaljnje **socialno-politične zaščitne določbe** se tičejo minimalnih mezd, rodbinskih mezd, delovnega časa, zaščite ženskih in nedoletnih delavcev in delavk.

Členi nove ustave, ki šteje 121 členov in določa temeljne pravice in dolžnosti španskih državljanov, se smejo v teku prvih štirih let izpremeniti samo z dvotretjinsko večino.

Ustava ima zelo pomembne in dalekosežne določbe, ki se tičejo vojne, vere, zakona, šolstva in drugega; ali najpomembnejša določba, ki je izredne načelne važnosti, je, da je država odgovorna za človeku primerno eksistenco delavcev in nameščencev. To načelo priznava cilj socialne enakopravnosti in da mora uprava države delovati v tem pravcu.

Iz španske ustave veje res duh napredka in človečanstva, enakopravnosti in svobode.

Jesenice.

»Zveza delavskih žen in deklet« na Jesenicah je priredila tudi v preteklem letu Miklavžev večer, in sicer dne 4. decembra ob 7. uri zvečer v dvorani »Kino Radio«. Razdeljeno je bilo med članice, oziroma njih otroke 520 metrov prvovrstne flanele za spodnje perilo in tudi vsakdo je dobil nekaj drobnarije.

Ker ta oder ni primeren za igre, se je predvajal film. Nastopili so otroci z deklamacijami in z dvema prizoroma. Nastop Miklavža in parkelnov pa je napravil v polni dvorani najboljše razpoloženje.

Vsi tisti, kateri očitajo Zvezi delavskih žen in deklet, da je s prirejanjem Miklavževih večerov nazadnjaška, fantastična itd., so se imeli priliko tu prepričati, da otroci, kateri začnajo že misliti, prav dobro spoznajo, da se jim ne predstavlja Miklavž kot nekakšno nadnaravno bitje, ampak kot podoba v različnih drugih igrah ali prizorih iz preteklosti. Ali ni lepo gledati današnjih otrok, kako se od srca veselo vrte okrog Miklavža, kako se šali in se veselo bore s »peklenščakom«. Ali moremo dati svobodnejši izraz misli strahu glede strašenja naših staršev in pradedov s »peklenščaki« in Miklavži?

Ker tukajšnja »Svoboda«, oziroma nekateri njeni člani ne soglašajo s takimi prireditvami ter se nam očita, da delamo proti »Svobodi«, oziroma posegamo v njen delokrog, je vsled tega nastalo malo nesporazumljenje.

V tem smislu je bila izrečena tudi kritika na kongresu »Svobode« v Ljubljani. Poročevalec kongresa je izjavil, naj Zveza delavskih žen in deklet ne prireja prireditev, katere spadajo v delokrog »Svobode«.

Ko je Zveza delavskih žen in deklet v letih 1927, 1928 in 1929 prirejala prosvetne večere z otroškimi igrami in poučnimi predavanji (katerih »Svoboda« prej ni prirejala), je ista pričela tudi z istimi in me smo jih prepustile v nadalje njej. V sezoni 1929-1930 smo pričele z zdravstvenimi predavanji, od katerih je bilo 8 izključno za žene; nadalje smo priredile 4 mladinska, 2 združni in 4 splošna predavanja. Pa zopet se nam je reklo, da spadajo v »Svobodo« (poprej za žene istih »Svoboda« ni priredila) in tudi to smo jim prepustile.

Očita se nam pa, da prirejamo plesne veselice. Zavedamo se, da je potreba nastopiti z vso odločnostjo proti pijančevanju in zapravljanju težko prislužnega denarja; ali včasih se pa tudi človek rad malo zavrti in pozabava in ako ne tu, pa si po-

išče zabavo drugje. Naše veselice so se vršile vedno v najlepšem redu ter so bile zaključene po celo uro pred dovoljeno policijsko uro. Morebitni dobiček smo uporabile vedno v najboljše svrhe, za pijačo pa nikdar nismo potrošile niti pare. To vedo najboljše tisti, kateri so slučajno sodelovali ali imeli kakorkoli priliko se prepričati. Naše članice so delovale vedno in povsod brezplačno, zakar jim gre hvala.

Zatorej smo tudi zmogle z lastnimi močmi prireditve Miklavža v tem obsegu, katera nas stane letno tisočake. Zadnja prireditev je stala sedem tisoč dinarjev.

Toliko v vednost onim, ki nas kritizirajo in onim, ki kritiziranje slišijo.

H. Zugwitz.

Pripomba: V našem listu smo že izrazile željo, da bi organizacije, ki stoje na stališču, smatrale prireditve kot potrebno tekmovanje, ne pa kot »umazano« konkurenco ter jih po možnosti v delovanju podpirale.

Res, mnogo nas je (k tem se prišteva tudi moja malenkost), ki smo mnenja, da naj bi delavske organizacije ne posnemale prireditev; vendar se pa to še vedno vrši, in sicer ne samo božičnica in Miklavž, marveč tudi drugo, na primer botra ob razvitju prapora itd.

Dokler ne moremo dati zimskim prireditvam in praznovanju stvarnejšega smisla, moramo prepustiti prirediteljem, da se ravnajo po lokalnih potrebah ter sporedno oblikovati delavsko kulturo in naziranje, tako da bo mogoče tudi svoje otroke stvarneje poučiti o svetu in življenju.

Nikakor se mi pa ne vidi umestno, iznašati lokalna nesporazumljenja na kongresu kake organizacije ter od nje zahtevati razpust nevšečne organizacije, za kar omenjeni kongres niti kompetenten ni.

Tudi nas je osupnilo namigavanje na »špičaste jezike«, kakor je to navada pri ženskah, isto pa tudi pri možu, ki je obdarjen s smotrenejšim govorništvom. Ali se s. J. res ne zaveda, da s takim maskulinim nastopom goji feminizem, mesto da bi kot vpliven mož pripravljaval pogoje za sodružno sodelovanje moža in žene!

Sicer pa upoštevamo, da si je mož dal s tem duška radi neke druge zlovoljnosti ter da je tudi v njegovi podzavesti še ukoreninjena tradicija o manjvrednosti žene.

Š. B.

Črna pri Prevaljah.

Dolgo se že nismo oglasile iz naše mežiške kotline. Sedaj, v novem letu, pa moramo tudi me podati nekaj podatkov iz našega gospodarskega položaja; naša dolžnost je torej, da vam poročamo, da smo v imenu Zveze delavskih žen in deklet, podruž. Črna pri Prev. priredile božičnico dne 26. decembra 1931 ob 2. uri popoldne v prostorih g. Kneza, podr. dom pri Kruku, katera se je prav z iskrenim veseljem in zadovoljstvom vršila s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdravni nagovor.
2. Igra: »Strahovi«.
3. Deklamacija.
4. Nastop tamburaškega zbora.

za kar se imamo s. V. Erženu iz Maribora prav lepo zahvaliti, da se je našemu povabilu radevolje odzval in nam obdržal še isti popoldan prav zanimivo in velepomembno predavanje. Predsednica s. Julka Raušerjeva nam je orisala pomen naše Zveze, nakar je dobil besedo s. V. Eržen, ki nam je zopet prav jasno obrazložil pomen našega društva, zakar mu gre čast in hvala! Hvala gre tudi našim igralkam s. A. Steržetovi, Berti Šahmanovi in Mici Wehovec, ki so z vso pozornostjo in velikim zanimanjem igrale igro »Strahovi«; sledila je deklamacija. Deklamirali sta dve deklici v pravem pomenu proletarskih otrok in z iskrenim pozdravom »Družnosti«! — kar je bilo prav zanimivo gledati in poslušati.

Nato je sledila razdelitev božičnih daril; obdarjenih je bilo od članic 73 otrok in 14 raznih otrok ter nekaj starejših žensk, kakor tudi nekaj sodružic. Bili so vsi prav zadovoljni. Zahvaljujemo se tudi tamburaškemu zboru, ki se je radevolje odzval povabilu. V tem tudi lepa hvala režiserju s. Krašovcu, ki nam je pomagal pri prireditvi. Nad vse pa gre najiskrenejša hvala vsem našim darovalcem, ki so nam prispevali in nam pripomogli do te skromne prireditve in lepa hvala tudi sodružicam nabiralkam prispevkov. Najlepša hvala vsem skupaj!

Drage sodružice! Apeliramo na vas, da boste tudi v bodoče pridobile nove članice in širile naše ideje. Čim več nas bo, tem več bomo zmogle; pomagale boste prižigati lučke in delati razsvetljavo za naš um, da nam ne bo svetila šele samo »danica«, temveč da nas bo kmalu objel »svit«, potem pa še belj dan, da bomo lahko rekile: žene in dekleta, sedaj gremo na plan, sedaj je že prišel za nas tudi belj dan! Ne sramujmo se ena druge, temveč podajmo si spričo vsega ljudstva roke in povejmo na glas, da bo prišel boljši čas samo takrat, če bomo složne. Še enkrat poudarjamo: nabirajmo in organizirajmo krepko armado tudi me žene in mlada dekleta in požurimo se, ker tudi sovražnik nič ne omahuje, nasprotno, le vedno hujše spone nam kuje.

Sodružni pozdrav!

Članice Zveze delavskih žen in deklet se iskreno zahvaljujemo vsem darovalcem, ki so prispevali k naši božičnici, in sicer: G. Dari Puncengruber, ravnateljstvu rudnika in Konsumnemu društvu za Slovenijo.

Še enkrat najlepša hvala!

Odbor podružnice Zveze delavskih žen in deklet v Črni.

Porodniške podpore

V »Službenih Novinah« z dne 6. decembra 1931, št. 285 A, je izšel zakon, ki nanovo ureja pravice do porodniških podpor za zavarovane člane in njegove svojece.

Najvažnejša določila tega zakona so:

Za porode, ki so se izvršili dne 5. decembra 1931 in prej, veljajo neizpremenjena določila § 49 zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922. Za porode od dne 6. decembra 1931 in pozneje pa veljajo izključno samo določila novega zakona.

Novi zakon določa dve vrsti podpor:

- a) podpore samo v naravi;
- b) v naravi in v denarju.

Za prve podpore je predpisano šestmesečno članstvo v zadnjem letu pred porodom ali neprekinjeno trimesečno članstvo neposredno pred porodom. Kdor ne doseže tega članstva, nima pravice do nobenih dajatev.

Za drugo vrsto podpor je potrebno pred porodom ali desetmesečno članstvo v zadnjem letu ali osemnajstmesečno članstvo v zadnjih dveh letih pred porodom.

Trajanje porodniških podpor v denarju je skrajšano od 2 mesecev na 6 tednov pred in po porodu, podpora za dojenje pa od 20 na 12 tednov.

Podpora za dečjo opremo je določena pavšalno v enkratnem znesku Din 150.— in ne v mezdih razredih kot doslej, dočim je podpora za dojenje zvišana od 3 na 4 Din dnevno.

Družinski krog je omejen le na ženo zavarovanca, dočim zakonski, nezakonski ali adoptirani otroci, vnuki, mati in sestre zavarovanca nimajo pravice do nobenih podpor ob porodu. Žena umrlega člana dobi dajatve, če rodi v 5 mesecih po smrti moža, če si je on pridobil zakonito pravico. Žena zavarovanca ima pravico do podpor le takrat, če je bil mož zavarovan v zadnjem letu pred porodom žene 10 mesecev, ali v zadnjih 2 letih vsaj 18 mesecev. Novi zakon je stopil v veljavo dne 6. decembra 1931.

Okrožni urad za zav. delavcev.

Obnovite članarino Cankarjeve družbe!

Čitamo, da so knjige Cankarjeve družbe pošle. Ni čuda, saj je njih vsebina tako pestra in poučna, da se človek težko loči od knjige, preden jo odloži.

V »Oračih« pisatelj prav nazorno pokaže, koliko more delavstvu škodovati slab, neiskren zadružnik in koliko koristiti zaveden, vztrajen in pošten voditelj in zadružnik.

V sedanjih, za Španijo usodnih in zgodovinskih dneh človek tudi mnogo pridobi, ko se seznanja z njenimi pokrajinami, ljudmi in običaji, ko se čita potopis »Po solnčni Španiji«.

Komur od mladih bi se zahotelo ojunaciti za tuje interese v kakih vojni, se lahko seznanja z njo v knjigi »Zver se je prebudila«.

Tudi koledar Cankarjeve družbe je prav smotreno urejevan s članki, ki so posvečeni zadružnemu vprašanju. Izdatno nadomešča izostali Zadružni koledar, radi katerega se vrši pravkar docela nepotrebna polemika. Doznavamo, da pripravlja Cankarjeva družba za prihodnje leto izdajo zdravstvene knjige, ki bo zlasti za nas žene prav priročna svetovalka in učiteljica.

Obnovite članarino Cankarjeve družbe in pridobivajte novih članov! Za Din 20.— letno si moremo urediti prav lično knjižnico.

Delavske žene, naprej!

Velik shod jeseniško-javorniškega delavskega ženstva.

V četrtek, dne 14. t. m., se je vršil na Jesenicah, v obeh dvoranah Delavskega doma na Savi, velik in nad vse pričakovanje obiskan shod, ki ga je sklicala Zveza delavskih žen in deklet, podružnica na Jesenicah. Na shod so bili povabljeni župana prizadetih občin Jesenice in Javornik ter glavni obratni zaupnik KID s. Jurij Jeram. Ta slednji in pa župana (za Jesenice župan mag. ph. g. Joža Žabkar, za Javornik pa župan tov. delavec s. Ivan Erlah), so se shoda tudi udeležili. Na shodu je bilo navzočih 700 do 800 delavskih žen in deklet ter gospodinj. Shod je otvorila predsednica Zveze delavskih žen in deklet s. Helena Zugwitzeva, ki je zbranim v jedrnatem govoru pojasnila namen shoda, na katerem naj se razpravlja o načinu rešitve gospodarske krize, ki jo delavstvo ne preživlja samo v razmerju s KID, nego jo zlasti delavska gospodinja čuti tudi pri visokih cenah živil in stanovanj, za katere pa vlada tudi še pomanjkanje. Tudi rešitev higijenskega vprašanja je na Jesenicah pereča; tu ni za 2000 vedno umazanih delavcev in vse njih družinske člane nobenega javnega kopaljšča, nego nekaj kotanj je. Tudi pralnic primanjkuje in zato je tudi pralni dan za žene veliko zlo. Vsemu temu je treba od pomoči in zato prosi navzoča župana teh občin, zlasti ko je na Javorniku radi vode še slabše, da ukreneta vse potrebno, takoj pa, da podata navzočim občankam svoje misli o načrtih za rešitev teh vprašanj.

G. Jože Žabkar, župan jeseniški, je podal svoje poročilo, v katerem je obljubil storiti vse, kar je v njegovi moči. Občina ima zelo skromna sredstva in komaj poplačuje obroke dosedanjih občinskih dolgov. Zelo dobro je treba premisliti, preden bo občina mogla v te investicije dati nov denar, za katerega ni kritja. Ker bo radovljiški srez proglašen morda za pasivnega, je pričakovati državne podpore, iz katere se bo lahko tudi kaj dobilo. On sam namerava predlagati, da se dosedanja pavšalna vodarina (Din 3.— na mesec in osebo) za dobo krize sploh ukine. Kar pač pojde, bo storjeno.

Javorniški župan s. Erlah je obljubil ravnotako pomoč in zlasti se bo pobrigal za napeljavo vodovoda, kar je že v teku. Tudi za brezposelne bo občina storila vse po svoji moči.

S. Jeram je najprej pojasnil nastali položaj radi krize, uspehe intervencij v Beogradu, Ljubljani in na licu mesta ter pokazal zbranim ženam nauk iz te krize, ki naj jih spremlja in vodi v bodočnost.

Nadalje je pokazal ženam delavske zadruge, zlasti njih konzumno društvo, kamor naj pridejo iskat vse, kar potrebujejo za svoje gospodinjstvo. V nakupni košari ima vsaka žena toliko moči, ki je zdaj ne zna še uporabljati, da bi ta moč združena lahko izvršila največjo in najdalekosežnejšo revolucijo na svetu in svet tudi osvojila. Zato naj hodijo vse žene v svojo konzumno zadrugeter naj vedo, da hodijo k svojim.

Predsednica s. Zugwitzeva je prečitala nato slededečo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta.

Resolucija za občino Jesenice.

Podpisana »Zveza delavskih žen in deklet« na Jesenicah, kot predstavica organiziranih žen in deklet v tem okolišju, je bila prisiljena, pod silo razmer sklicati javni sestanek na dan 14. januarja 1932 ob 7. uri zvečer v Delavskem domu na Savi.

Ker smo prepričani, da se gg. župana Jesenic in Koroske Bele zavedata, da zastopata na merodajnih mestih svoje občane, katerih pretežna večina je delavska, zato smo povabile oba gg. župana, da se osebno udeležita našega sestanka in da tam slišita težnje naših žena in dasta k temu svoje izjave.

Udeležba okrog 700 žen in deklet, prizadetih po težki gospodarski krizi, je pokazala, da čaka občinske uprave težko in trdo delo. Po vseh izvajanjih trdno upamo, da bosta gg. župana razumela zastopati koristi svojih občanov.

Zveza del. žen in deklet kot sklicateljica predlaga sledeče:

1. Občinska uprava naj podvzame vse korake na merodajnih mestih, da ublaži in odpravi krizo delavstvu pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah vsled redukcije in skrčenja obrata ter zaslužka prizadetega delavstva.

2. Ker je občinska uprava na Jesenicah zgradila vodovod brez potrebnega socialnega čuta v breme najvišjega odstotka prebivalstva in socialno ter gospodarsko šibkih slojev, naj skuša sedanja uprava to stanje v največji meri izboljšati v obliki državne in banske pomoči. Skuša naj ceno vodi znižati in odplačilo zaostalih terjatev za isto kolikor močje na daljši termin razširiti za čas krize do polne zaposlitve delavstva.

3. Naj se poskrbi za javna perišča, katera so brezpogojno potrebna, ker v vsej občini je edino perišče Sava in ta v vsakem času in slabem vremenu nedostopna.

4. Želele bi, da bi občina za prihodnji čas vzela v evidenco prepotrebno javno kopaljšče.

5. Da skuša občina po možnosti odpraviti vedno beračenje po hišah, ker je dostikrat potrebnejša stranka tista, ki da, kot tista, ki prejme. Vsaka občina naj svoje uboge sama oskrbuje in v to svrhu naj zgradi primerno sirotišnico.

6. V stanovanjskem vprašanju naj podvzame vse korake za izboljšanje. Ker smo prepričane, da bo odziv hišnih posestnikov v tem pogledu malenkosten, vidimo najizdatnejši pripomoček v sledečem:

a) da občina sama zida kraju in razmeram primerna stanovanja;

b) da po merodajnih mestih pritisne na Kranjsko industrijsko družbo in železniško upravo, da za svoje uslužbenice in nastavljenice zidata stanovanja v čim večjem obsegu. Občina naj vpliva tudi na to, da omenjena največja podjetja v okolišju zidata v velikih kolonijah, ker so tako podani boljši pogoji za ugodno ureditev istih, posebno kar se tiče pritliklin;

c) mestna občina naj podpre z vso največjo možnostjo in razpoložljivimi sredstvi one korporacije in zadruge, katere se odločijo za zidavo delavskih stanovanj in stanovanj za delavske upokojevence.

Zavedamo se težke naloge gg. županov in verujemo v njih iskrenost in dobro voljo za dobrobit delavstva, da bosta posvetila vse svoje sile za izpolnitev teh nujno potrebnih upravičenih zahtev.

Tudi za občino Javornik je bila sprejeta primerna resolucija.

Shod je uspel nad vse pričakovanje in je želeli še več takih nastopov našega ženstva.

A. H.

POZIV!

Štev. 11—12 smo priložile poštne položnice za poravnavo naročnine in članarine. Prosimo, da se istih poslužite ter takoj nakazete dolžne zneske!

Uprava.